

הרב ברוך אפרתי: בשר מודפס מתאי גזע - בשר גמור

בעקבות הפרסומים בתקשורת על בשר מודפס שנעשה מתאי גזע נשאל הרב אפרתי האם מותר לאכול בשר כזה, והאם יש בו איסור בשר בחלב

תגיות: בשר הרב ברוך אפרתי

הרב ברוך אפרתי, ט"ו באייר תשפ"א 17:23 27/04/21

שיתוף

הרב ברוך אפרתי: בשר מודפס מתאי גזע - בשר גמור-ערוץ 7

הרב ברוך אפרתי: באדיבות המצולם

לכבוד הרב שלום,

בעקבות הכתבה על בשר מודפס שנעשה מתאי גזע - רציתי לשאול כמה שאלות.

אני מבין, שזאת בשורה גדולה לעולם שיהרגו פחות בעלי חיים. אבל השאלות שלי הן הלכתיות, ולא בהשקפה.

האם הבשר חייב להגיע ממקור טהור?

האם הבשר בשרי או מותר לבשל בחלב?

האם מותר לקחת את הבשר מבעל חיים חי או חייבים לשחוט?

מותר לאכול בשר בטעם חזיר שהונפק מתאים של חזיר?

תשובה:

כדברייך, אכן מדובר בבשורה טובה לבריות, כך שהאדם יזדקק פחות ופחות לפגוע ברוח החיים בעולם.

לשאלותיך-

מעיקר הדין נראה שאם יקחו את התאים מהבהמה הטהורה בעודה חיה, יש בזה דמיון לאבר (או בשר) מן החי, שהכל יודעים שאומצה זו שלפנינו הגיעה מבהמה שעודנה חיה, ואנו אוכלים אותה.

ואמנם אין בזה איסור בשר מן החי מדאורייתא, בשל היותו שלא כדרך הנאה, והוא רחוק מיסוד מציאותו, ועוד כמה תנאים.

אך עדיין נראה שיש להמנע מצד מנהג ישראל לאסור בביצי זכר שנתלשו ומעורין בכיסם (עיין שו"ע יו"ד סוף סימן סב) שנהגו ישראל להימנע בזה מפני שדומה לאבר מן החי, וכן ברמ"א לגבי אבר הנשטט ממקומו במקום שאינו מטריף הבהמה שנהגו להמנע (ועיין ש"ך שם ס"ק יד, וכן עיין פתחי תשובה שם ס"ק ב בסברא דומה לגבי עגל שנעשה בספר יצירה שיש להמנע מלאכלו ללא שחיטה, מצד הדמיון לאיסור).

ולכן יש להתיר רק בתאים שנלקחו מבהמה טהורה שנשחטה כראוי שאז אין חשש בשר מן החי או טריפה. ואמנם בטמאה אין איסור בשר מן החי, אך יש איסור אכילת בהמה טמאה כמובן.

ונראה שיש לבשר דין של בשר גמור, שכן זהו בשר גמור אלא שהתנפח וגדל במצע אחר, ואין טעם ישר להתיר זאת בבישול חלב, או לקחת אותם מבשר טריפה או טמאה (אמנם בשר גידין קשין אסור רק מדרבנן, אך בתאי גזע לוקחים ממח עצם או מבשר, ולכן הוא מהתורה), וודאי אין להקל בדאורייתא. ועוד, שאמרינן טעם כעיקר כפי שדרשה הגמ' בפסחים ממשרת ענבים בנזיר, וכאן גם אם נאמר שהעיקר מחפה על התאים הראשונים, עדיין טעם הבשר מגיע מהם והוא טעם שאינו פגום ומבשר ממש.

והדבר אינו דומה למוצרים מן החי שכתבו האחרונים שאם התייבשו בטלו מיסודם ואינם בשריים, שכן שם אכן יבשו ובטלו ומשתמשים רק בחומר הגלם, אך כאן התאים לא רק שלא בטלים אלא מתרבים בעצמם, ויש בזה גם אחשביה לטעם התאים ולמרקם שלהם.

ואף שהתאים הראשונים אינם ניכרים לעין, פשוט שכאשר הם נעשים בכוונה ומחשיבים אותם, ומרבים אותם עבור אכילה, יש בזה דין בשר, והדבר אינו דומה לחיידקים באוויר שהם לא נחשבים בעיני אדם ובדעתו.

גם לא שייך בזה היתר ביטול בשישים, משום שביטול הוא בשני דברים, מבטל ומבוטל, וכאן התאים עצמם גודלים ומתרבים, ולא יעלה על הדעת שריבוי האיסור יבטל את תחיל האיסור, ובמיוחד דעבידא לטעמא, שהתאים נלקחים עבור הסגולות שבהם של טעם ומרקם בהמה, והם כדבר שאין זרעו כלה שכן הם מתחלקים ומתרבים, ולכן גידוליהם דינם כמקורם.

ואמנם ההלכה היא כמאן דאמר 'זה וזה גורם מותר' (עיין יורה דעה סימן רצד סעיף יב, ובש"ך), ואף בענייני טריפות אומרים כן, כמבואר בגמרא בחולין (דף נח), ואם כן כאן שהבשר נגרם ממצע שאינו

טרף עם תאי גזע טרף, לכאורה יש להתיר מצד זה וזה גורם. אולם זאת רק בדיעבד, שהרי לכתחילה אסור לכוון להיתר זה וזה גורם כמבואר בגמרא ובראשונים וכן הוכרע בשו"ע.

ולכאורה, כאן יש להתיר אף לכתחילה להשתמש בזה וזה גורם, מצד מה שכתב הש"ך ביורה דעה סימן ס"ק ה', שלדעת המרדכי יש להתיר זה וזה גורם לכתחילה באיסורים שאין בהם איסור הנאה אלא רק אכילה.

אולם נראה שלמעשה הדבר אסור לכתחילה, משום שהרמ"א בתורת חטאת הביא את דעת הראשונים המחמירים בבהמה יונקת מטמאה, וגם הש"ך נשאר בעיון בזה, ובנוסף כאן בבשר זה לבשלו בחלב יש גם איסור הנאה ולכן גם למרדכי אסור כמו בבהמה שאכלה כרשיני ע"ז.

ויותר מזאת, אין לדמות את תאי הגזע במצע לבהמה שינקה מטמאה, או לבהמה שאוכלת כרשיני ע"ז. משום שבמקרים הללו, אכן זה וזה גורם, למציאות שלישית. אולם כאן בתאי גזע, הרי הם עצמם נאכלים, ואינם רק גורמים למוצר הסופי אלא הם המוצר גופא. ואמנם בנטיעות פירות ערלה אמרין זה וזה גורם, אף שהגרעין עצמו הוא חלק מהעץ. אך הדבר אינו דומה משום שהגרעין אינו נאכל בעצמו אלא רק הפרי היוצא מהגזע היוצא מהגרעין. ובתאי גזע הם עצמם נאכלים. וקיימא לן שגידולים שאין זרעם כלה, אסורים הם וגידולי גידוליהן (נחלקו האחרונים אם מהתורה או מגזירת חכמים).

וגם אם ידמו זאת להיתר זה וזה גורם, כבר כתבנו שמוסכם שהיתר זה הוא בדיעבד ולא לכתחילה. וכתב רמ"א (ת"ח ס"ה י'), שלכתחילה היינו לקנות בהמה. וגם כאן, לכתחילה היינו לקנות בשר שנגרם מזה וזה, דהיינו מתאי גזע טרף עם מצע כשר, ואסור.

מכל זאת עולה לענ"ד שיש לאסור בישול חלב בבשר שנוצר מתאי גזע, וכן יש לקחת את תאי הגזע מבהמה טהורה ורק לאחר שנשחטה, וברכתו שהכל ונפשות כדין כל בשר, ואינו כשר לקרבן במקדש כמובן שהרי אין בו גדר בעל חיים הקרב כקרבן.

כל זאת על פניו, בבחינת יגדיל תורה. אך למעשה, הסמכות להכריע בסוגיה כללית וראשונית זו, נתונה בידי הרבנות הראשית וגדולי זקני חכמי ישראל, ונעשה ונשמע ככל אשר יורו בע"ה גדולינו.

אף אם יש לשחוט, עדיין זו אכן בשורה גדולה לבני האדם, ולעם ד', שלא נצטרך לצער מליוני בעל חיים בכל שנה, אלא בשחיטת בהמה אחת יוכל העולם כולו להתקיים זמן רב, בהנדסת התאים הזו.